

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıda yer alan soruların Adalet Bakanı Abdulhamit GÜL tarafından yazılı olarak yanıtlanması için gereğini saygılarımla arz ederim.

Ünal DEMİRTAŞ

Zonguldak Milletvekili

Manisa'nın Soma İlçesi'nde, Soma Kömür İşletmeleri Anonim Şirketi tarafından işletilen Eynez Maden Ocağında, 13 Mayıs 2014'te, Cumhuriyet tarihinin en büyük iş cinayeti meydana gelmiştir. Bu maden faciasında 301 işçi feci şekilde can vermiş, 162 işçi ise yaralanmıştır.

Soma Davası, en başından itibaren, maalesef hukukun katledildiği bir dava olmuştur. Faciadan 6 ay sonra hazırlanabilen ve 10 Kasım'da Akhisar Ağır Ceza Mahkemesi'ne sunulan iddianame, dosyadaki eksiklikler nedeniyle iki defa iade edilmiştir. İddianame, kazanın yıldönümüne iki ay kala, 2 Mart 2015 tarihinde kabul edilmiş, ilk duruşma ise 13 Nisan 2015 tarihinde Akhisar Ağır Ceza Mahkemesi'nde yapılabilmektedir. Dava süreci, mütalaaların zamanında verilmemesi, karar verilmesine az bir zaman kala mahkeme başkanı ile kıdemli üye hakimin görev yerlerinin değiştirilmesi gibi sebeplerle sürekli uzatılmıştır. Yargılama aşamasında, Soma kazasının avukatlarından Selçuk Kozağaçlı başta olmak üzere, Soma katliamında can veren madencilerin avukatları, yargılama devam ederken gözaltına alınarak tutuklanmıştır. Selçuk Kozağaçlı 13 Kasım 2017 tarihinde bu yana halen tutukludur. Soma sanıkları dışarıda, Soma avukatları ise hapidedir. Tüm bu erteleme ve müdahalelerin sonucunda, Soma Davası kararı, faciadan yaklaşık 3.5 yıl sonra, 11 Temmuz 2018 tarihinde verilebilmiştir. Kararda, Soma Kömür İşletmeleri A.Ş.'nin Yönetim Kurulu Başkanı Can Gürkan'a basit taksirle birden fazla kişinin ölümüne ve birden fazla kişinin yaralanmasına neden olma suçlarından 15 yıl; Genel Müdür Ramazan Doğru'ya bilinçli taksirle birden fazla kişinin ölümüne ve birden fazla kişinin yaralanmasına neden olma suçlarından 22 yıl 6 ay, İşletme Müdürü Akın Çelik'e 18 yıl 9 ay, Yardımcısı İsmail Adalı'ya 22 yıl 6 ay hapis cezası verilmiştir. Verilen bu karar, hayatını kaybeden madencilerin yakınlarının acıları dindirmek bir yana daha da arttırmıştır.

Karara karşı istinaf yoluna başvurulmuştur. İstinaf incelemesi sonucunda verilen İzmir Bölge Adliye Mahkemesi 14. Ceza Dairesi'nin "istinaf başvurularının düzeltilerek esastan reddine" dair kararı, taraflarca temyiz edilmiş, temyiz incelemesi sonucunda Yargıtay 12. Ceza Dairesi tarafından 2020/200 E., 2020/ 4732 K. no lu kararı ile 30 Eylül 2020 tarihinde, bozulmuştur. Yargıtay 12. Ceza Dairesi bozma kararında; *"Kanun, yönetmelik ve işin olurlarına aykırı çalışmalar ile açılması gerekli görülen nefesliğin açılmadan kömür üretim faaliyetine devam edilmesinin yüksek risk oluşturduğunun bilinmesine ve bu durumun geri dönülmez sonuçlara yol açabileceğini öngörebilmelerine rağmen"* olursa olsun " düşüncesi ile hareket ederek yüksek risk içeren faaliyetlerine uzun süre devam ettikleri, sanıkların tamamının karar alma süreci

1906

içerisinde bulunmaları ve şirketteki pozisyonları gereği ocak içerisindeki yüksek riskleri bilmelerine rağmen, " olursa olsun " mantığı ile hareket ederek bu risklerin önüne geçmek için her hangi bir girişimde bulunmayarak, gerçekleşen bu neticeden olası kasıtlarıyla sorumlu tutulmaları gerektiği, böylece sanıklar hakkında 301 kez olası kastla adam öldürme suçundan ve 162 kez olası kastla yaralama suçundan mahkumiyet hükmü kurulması gözetilmeden, sanıklar ve haklarında bilinçli taksir ile sanık hakkında ise basit taksirle öldürme suçundan hüküm kurulması, Kanuna aykırı olup" denilmiştir. Yargıtay 12.Ceza Dairesi bozma kararı ile "sanıklara 301 kez olası kastla adam öldürme ve 162 kez olası kastla adam yaralama suçlarından ceza verilmesi gerektiği" yönündeki kararını Başkan A. ER, Üye B. KÖKSAL Üye N. GÜNGÜNEŞ, Üye Ö. TOPAÇ, Üye S.SEZER'in oybirliği ile vermiştir.

Ancak Yargıtay 12.Ceza Dairesi'nin verdiği bu bozma kararına;8 Ocak 2021'de Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından ; "Hükmün bozulmasına dair Dairemizin 30/09/2020 tarihli, 2020/200 esas, 2020/4732 sayılı kararına, somut olayda olası kast koşullarının oluşmadığı" gerekçesi ile itiraz edilmiştir. Kararın düzeltilmesi için iki Yargıtay savcısının yaptığı itiraz dilekçesinde; "Soma Kömürleri A.Ş.'nin çok büyük finansal yatırımlar yaparak ve yüksek istihdam sağlayarak başlattıkları söz konusu üretim faaliyeti çerçevesinde çalışanlarının en temel hakları olan yaşam haklarını hiçe saydıklarını düşünmek mümkün değildir." ifadelerine yer verilmiştir.

Yargıtay 12. Ceza Dairesinin bu kararından sonra kamuoyunca bilinmeyen sebeplerle Yargıtay 12.Ceza Dairesi heyetinde bulunan üye B. KÖKSAL, üye Ö. TOPAÇ, Üye S.SEZER isimli hakimler olmak üzere 3 üye değiştirilmiş, yerlerine de, eski Adalet Bakanı ve Müsteşarı Kenan İpek, eski HSK Genel Sekreteri Fuzuli Aydoğdu ve eski Ceza ve Tevfikevleri Genel Müdürü Mustafa Yapıcı getirilmiştir. Bu değişiklikten sonra heyete yeni katılan 3 üyenin çoğunluk kararı ile 12.Ceza Dairesi'nin 30 Eylül 2020 tarihinde sanıkların aleyhine olan bozma kararı ortadan kaldırılarak, 2021/744 E.2021/307 karar ile bu sefer sanıkların lehine "dört sanığa basit taksirle ölüme neden olma ve yaralamaya neden olma suçlarından ceza verilmesi" yönünde bozma kararı verilmiştir. Anılan bu bozma kararına göre 301 işçinin feci şekilde ölmesine ve 162 işçinin de yaralanmasına sebep olan sanıklara en fazla 22 yıl ceza verilebilecektir. Yargıtay 12.Ceza Dairesi'nin eski üyeleri olan Başkan Ahmet Er ve üye Nadir Güngüneş'in 30 Eylül 2020 tarihli 2020/200E, 2020/4732 K,nolu kararlarındaki görüşlerinde değişiklik olmamıştır ve bu üyeler değişen 3 üyenin çoğunluk görüşüne karşı oy yazarak önceki görüşlerinde direnerek "sanıklara olası kastla adam öldürme ve yaralama cezası verilmesi gerektiğini" ifade etmişlerdir. Yargıtay 12. Ceza Dairesinin bu son kararından sonra davadaki tutuklu sanıklar tahliye edilmiş ve şu anda Soma'da feci şekilde can veren 301 madencinin davasında tutuklu hiçbir sanık kalmamıştır.

Yargıtay 12.Ceza Dairesi'nin 18.01.2021 tarihinde 2021/744 E,2021/307 K,nolu karara muhalefet eden Başkan Ahmet Er, muhalefet şerhinde; "Muhtemel tehlikeli neticeleri ve sebepleri göze alarak ve hatta kabullenerek kömür çıkarma işine devam ettikleri böyle bir olayda, öngörmekle birlikte gerçekleşmeyeceği düşünülen ve istenmeyen bir neticeden bahsedilmemekte, bunun da ötesine geçilerek ve bilinçli taksir unsurları aşılarak, bu şekildeki kanun, yönetmelik ve işin olurlarına aykırı çalışmalar ile açılması gerekli görülen nefesliğin açılmadan kömür üretim faaliyetine

devam edilmesinin yüksek risk oluşturduğunun bilinmesine ve bu durumun geri dönülmez sonuçlara yol açabileceğini öngörebilmelerine rağmen "olursa olsun" düşüncesi ile hareket ederek yüksek risk içeren faaliyetlerine uzun süre devam ettikleri, sanıkların tamamının karar alma süreci içerisinde bulunmaları ve şirketteki pozisyonları gereği ocak içerisindeki yüksek riskleri bilmelerine rağmen, "olursa olsun" mantığı ile hareket ederek bu risklerin önüne geçmek için her hangi bir girişimde bulunmayarak, gerçekleşen bu neticeden olası kastı ile sorumlu olduğunu düşündüğümüzden sayın çoğunluğun sanıkların kusurlarının bilinçli taksir derecesinde olduğu şeklindeki görüşlerine katılmıyoruz" ifadelerine yer vermiştir.

Yargıtay 12.Ceza Dairesi Üyesi Nadir Güngüneş tarafından yazılan karşı oy yazısında da; "Kusur ve mevzuata aykırılık açısından daha az vahamet arz eden olaylarda "olası kast" kurumunu kullanan dairemiz kararları varken, Soma'da meydana gelen ve 301 madencinin hayatını yitirdiği 162 madencinin ise hayati tehlike geçirecek şekilde yaralandığı maden kazasında, bilirkişi heyetlerince belirlenen ve tanık anlatımlarıyla tevsik edilen, sayısal olarak fazla ihmal ve mevzuata aykırılık hallerinin birlikte değerlendirilmesi ve bu ihmal ve mevzuata aykırılıkların yol açtığı vahim sonuçlarda dikkate alınarak bu davada "olası kast" hükümlerinin uygulanması gerektiği açıktır. Aksi halde Türk Ceza Kanununda yer alan "olası kast" kurumunun içinin boşalacağı ve bir başka olayda uygulama imkan ve kabiliyetinin hukuki ve fiili olarak çok azalacağı ya da kalmayacağı düşünülmüştür" açıklaması yer almıştır.

Yüksek mahkeme olan Yargıtay'ın 12.Ceza Dairesi'nin hâkimleri değiştirilerek anılan dairenin verdiği ilk kararının oy çokluğu ile ortadan kaldırılması ve Türk hukuk tarihinde eşi benzeri bulunmayacak bir şekilde, dairenin ilk kararı ile çelişen ve tamamen zıt yeni bir karar verilmesi sağlanmıştır. Yargıtay 12.Ceza Dairesinin üye yapısında 30 Eylül 2020 tarihinden, 18 Ocak 2021 tarihine kadar geçen 3.5 ayda, olağan üstü bir süreç işletilmiştir. Yargıtay Cumhuriyet Savcılığı tarafından Yargıtay 12.Ceza Dairesi kararına itiraz edilmiş, 12.Ceza Dairesi heyetinin 3 üyesi değiştirilmiş, yeni gelen 3 üyenin çoğunluğu ile alınan yeni kararla Soma Davası'nın tüm sanıklarına tahliye yolu açılmıştır. Tüm bunların tesadüfle açıklanması elbette mümkün değildir.

Soma Davası'nın başından itibaren, sanıkları kurtarmaya yönelik müdahaleler yapılmıştır. Yargıtay 12.Ceza Dairesi'ndeki 3 üyenin değiştirilmesi de, bu müdahalelerin sonucusudur. Soma faciasındaki sanıkların kasıtları ve kusurları hukuka uygun bir şekilde ve bilimsel delillere ispatlanmış olmasına rağmen bağımsız ve tarafsız olmayan yargı, Soma'da feci şekilde can veren 301 madencinin hukukunu değil, bu feci kazaya sebebiyet veren sanıkları korumuştur. Bu nedenle Soma Davası, adaletin tecelli ettirilmediği, madende hayatını kaybeden yüzlerce işçinin canının hiçe sayıldığı, hukukun ayaklar altına alındığı, geride kalan madenci yakınlarının acılarının katlandığı, vicdanların yaralandığı bir davadır.

M.S. 121-180 Yılları arasında yaşayan Roma imparatoru ve filozof Marcus Aurelius günümüzden tam 1.850 yıl önce ; "...Yasalar örümcek ağına benzer, küçük sinekler ağı takılır kalır, büyük sinekler ağı deler geçer..." sözünü sanki bu dava için söylemiştir. 301 madencinin feci şekilde yaşamını yitirdiği, 162 madencinin yaralandığı ve ülke tarihimizin en feci, en acı, en büyük iş cinayetinin yaşandığı kazanın ceza yargılamasında Türk hukuk tarihinde görülmemiş olağanüstü bir süreç yaşanmıştır.

Wro

Ülkemiz de ilk defa yüksek yargıda, Yargıtay Ceza Dairesindeki hâkimler değiştirilerek, sanıkların aleyhine olan yargı kararı ortadan kaldırılarak değiştirilmiş, ikinci karar ile de sanıkların lehine bir karar verilmesi sağlanmıştır. Bu yol ve yöntem ile olası kast ile 301 madencinin feci şekilde ölmesine ve 162 işçinin yaralanmasına sebebiyet veren sanıkların tamamı da aradan 7 yıl geçmeden serbest bırakılmıştır. Yüksek yargıda 12. Ceza Dairesi' ndeki heyetin değiştirilerek, kararın değiştirilmesiyle kasıt ve kusurlarıyla 301 madencinin feci şekilde ölmesine sebep olan sanıklar adeta ödüllendirilerek serbest bırakılmışlardır. Bu karar ile artık ülkemizde yargı sistemimizde " bu kadar da olmaz diyeceğimiz" bir olay kalmamıştır. Maalesef yargı sistemimize olan güven tamamen sıfırlanmıştır. Soma'da babalarını kaybeden çocukların, kocalarını kaybeden eşlerin, evlatlarını kaybeden anne ve babaların feryatları dinmemiştir. Acılı ailelerin gözyaşları bir kez daha sel olmuştur ve acıları ilk günkü kadar tazedir. Bu davada yaşanan bu olaylar sadece bizim hukuk tarihimize değil, dünya hukuk tarihine kara bir leke olarak geçmiştir.

Soma Davası'na yapılan bu son müdahale ile Anayasa'nın Hukuk Devleti İlkesi ihlal edilmiş, yargının tarafsızlığı ve bağımsızlığı zedelenmiş, adalete güven yok edilmiştir.

Bu çerçevede;

1) Yargıtay 12.Ceza Dairesi heyetinden Üye B. KÖKSAL, Üye Ö. TOPAÇ, Üye S.SEZER olmak üzere 3 üyesinin "sanıkların olası kast ile 301 kişinin ölümüne ve 162 kişinin yaralanmasına sebebiyet verme nedeniyle" yargılanması gerektiği yönünde "sanıkların aleyhine olarak bozma kararı" verdikten sonra, değiştirilmesinin nedeni nedir?

2) Yargıtay 12. Ceza Dairesi'nin anılan 3 üyesi, sanıklar lehine karar verilebilmesi için mi değiştirilmiştir?

3) Yargıtay 12. Ceza Dairesi'ne yeni atanan 3 üye olan K. İPEK, M. YAPICI F. AYDOĞDU'nun dairenin Soma davası sanıklarının aleyhine olan ilk kararını ortadan kaldırıp, değiştirerek sanıkların lehine bir karar vermeleri tesadüf müdür?

4) Yargıtay'ın 12. Ceza Dairesi'nin 3 üyesinin değiştirilerek, aradan geçen 3,5 ay sonra birbiri ile çelişen sanıkların lehine olarak kararlar vermesi vatandaşlarımızın adalete, hukuka ve yargıya olan güvenini nasıl etkileyecektir?

5) Yargı tarihimizde Yüksek yargı üyelerinin değiştirilerek, kararların değiştirildiği başka bir örnek var mıdır?

6) Yargıtay 12. Ceza Dairesi'nin bu kararı sonrası Soma kazası sanıklarının tamamı serbest bırakılmış iken Soma kazasındaki ailelerin avukatları olan Avukat Selçuk Kozağaçalı ve diğer avukatların hala hapiste tutulmasının sebebi nedir?